

MAJBLOMMANS BARNRÄTTSPENNGAR

Barn i familjer med försörjningsstöd har rätt
att behålla gåvor från Majblomman

Fritidsaktiviteter. Pga coronapandemin har familjen haft stort bortfall av inkomst

– Utdrag ur en ansökan om ekonomiskt stöd till Majblomman

TEXT

MAJBLOMMANS RIKSFÖRBUND

FORMGIVNING

MAJBLOMMANS RIKSFÖRBUND

FOTO

RASMUS BRANDIN

Majblommans bakgrund och uppdrag

Majblomman är en ideell organisation grundad år 1907, då skolbarn för första gången sålde majblommor i vår klassiska insamling. Sedan dess har vi arbetat för barns jämlikhet i Sverige, genom insatser med relevans i samtiden. Under de senaste decennierna har Majblommans främsta ändamål varit att motverka barnfattigdom. Det gör vi genom opinionsbildning och utdelning av ekonomiskt stöd.

"Varje år delar Majblommans lokalföreningar i hela landet ut ungefär **30 miljoner kronor** i stöd till enskilda barn i familjer med utsatt ekonomi."

Volontärer delar ut ekonomiskt stöd

Varje år delar Majblommans lokalföreningar i hela landet ut ungefär 30 miljoner kronor i stöd till enskilda barn i familjer med utsatt ekonomi. I praktiken innebär det att sakkunniga volontärer handlägger ansökningar från föräldrar som beskriver sina barns behov och önskningar. Majblomman delar sedan ut presentkort eller kontanta belopp som är örönmärkta till saker och upplevelser för barnen.

Barnkonventionen och barnrättspengar

Sedan 2020 är konventionen lag i Sverige. Majblomman och våra tusentals volontärer arbetar alltid med barnkonventionen som grund. Varje ansökan som beviljas hos Majblomman kan kopplas till en eller flera av konventionens artiklar, och vi kallar gärna det ekonomiska stöd vi delar ut för *barnrättspengar*.

Barn har rätt till *liv, överlevnad och utveckling.*

BARNKONVENTIONEN ARTIKEL 6

Majblommans barnrättspengar

Varje barn har rätt till grundläggande stabilitet i sitt liv, och till utveckling i skolan och på fritiden. För de barn och ungdomar som Majblomman möter är detta ingen självklarhet. De växer upp i familjer där man länge haft svårt att få ihop pengar till sådant som de flesta tar för givet. Det handlar inte bara om mat, kläder och skor som passar för årstiden utan också om att kunna ha ett fritidsintresse, att ta bussen till en kompis, att bjuda på kalas, att ha en ostörd vrå för läxor eller kanske om att kunna vara med på balen när man slutar nian.

Majblommans barnrättspengar är både till för att barn och tonåringar ska kunna få rejäla vinterkläder och kunna gå på bio, ta simmärken eller träna yoga. Våra volontärer tittar på det individuella behovet i varje ansökan. Och ett barns önskan behöver inte se ut på ett visst sätt eller vara ”nyttig” ur vuxnas perspektiv. Det viktiga är att barnet kan växa och må bra tack vare barnrättspengar från Majblomman.

Barnrättspengar ges alltså till allt från skolryggsäckar och gympaskor till medlemsavgifter i idrottsklubbar och biljetter till äventyrsbad. Allt har bäring på barnkonventionen. Att delta i kulturskolan kan till exempel hjälpa ett barn att utvecklas och få en fritid som känns meningsfull. En termin i simskola kan ge glädje, stärka ett barns vattenvana och säkra rätten till liv.

Barn har rätt till *skälig levnadsstandard,* till exempel bostad, kläder och mat.

BARNKONVENTIONEN ARTIKEL 27

Barnfattigdomen i siffror

Rädda Barnens senaste SCB-mätning visade för några år sedan att ungefär **186.000 barn** växer upp i fattigdom i Sverige. Med begreppet menar Rädda Barnen att inkomsterna i en familj inte räcker till nödvändiga kostnader (låg inkomststandard) och eller att familjen har kommunalt försörjningsstöd.

Det är till stor del denna grupp barn som Majblomman stöttar. Många har föräldrar som söker jobb, är sjuka eller på annat vis står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Dessa familjers inkomster är mycket begränsade och de har ofta svårt att få ihop ekonomin under lång tid.

Kommunalt försörjningsstöd

Enligt **socialtjänstlagen** kan den som saknar egen försörjning ha rätt till kommunalt försörjningsstöd – tidigare kallat socialbidrag. Stödet är tänkt som en sista utväg som öppnas undantagsvis, när andra samhällsliga system inte är aktuella och egna tillgångar och inkomster saknas.

"Vart tionde barn i Sverige lever i barnfattigdom, enligt Rädda Barnen."

Försörjningsstödet ska täcka det mest nödvändiga och bygger till sin storlek på den så kallade *riksnormen*. Normen täcker bland annat mat, kläder och skor samt fritid och lek. Riksnormen justeras varje år och anpassas till hur många barn och vuxna som finns i familjen. Kommunerna kan därutöver fatta beslut om hur försörjningsstödet ska se ut hos just dem.

Majblommans gåvor till barn i familjer med försörjningsstöd

I princip räknas alla pengar som kommer in till ett hushåll som inkomster. Det har Majblommans lokalföreningar blivit uppmärksammade på genom åren, när barnfamiljer hört av sig efter att socialtjänsten menat att barnrättspengar från Majblomman måste räknas som familjens inkomst. Man alltså minskat försörjningsstödet med beloppet som barnet fått av Majblomman för att exempelvis gå i simskola. Ytterst har det medfört att barnet gått miste om sin aktivitet och att Majblommans barnrättspengar fått bättra på förvaltningens ekonomi i

stället för att uppfylla sitt syfte - att stärka ett enskilt barn i enlighet med barnkonventionen.

Vår bild bekräftas vid samtal med forskare och andra sakkunniga. Problemet förekommer, trots att praxis kring försörjningsstöd gör det möjligt att undanta barnrättspengar från huvudregeln i socialtjänstlagen.

Socialstyrelsens riktlinjer slår fast att pengar från fonder och stiftelser inte ska räknas som inkomster när *ändamålet* är tydligt. Majblommans barnrättspeng kan hanteras i analogi med undantaget för stipendier. Vårt stöd har ett tydligt ändamål och ska inte ingå i beräkningen utan skyddas så att det kan användas enligt sitt syfte.

Barnkonventionens uppgradering till lagstiftning i början av 2020 stärker vidare möjligheten att freda barnrättspengarna till barn i familjer med försörjningsstöd, också i de fall då barnet har behov av kläder och skor eller andra saker som i vanliga fall ska omfattas av det kommunala biståndet.

*Kläder. De som de har
nu är för små och
passar inte.*

– Utdrag ur en ansökan om ekonomiskt stöd till Majblomman

Långvarig fattigdom bryter ner barn

Fattigdomsforskare, socionomer, Barnombudsmannen och Rädda Barnen bekräftar Majblommans bild: barn i långvarig ekonomisk utsatthet har svårare än andra att tillgodogöra sig sina rättigheter i nuet, liksom att tro och satsa på sin framtid och skapa sig ett fullgott liv som vuxna. Att befinna sig i denna typ av stress under många år är nedbrytande och äventyrar barns rättigheter.

Barn i fattigdom är ofta mycket medvetna om sin familjs behov och bördor. Det har Majblommans ungdomsledare sett på nära håll i vår fritidsverksamhet, inte minst under pandemin. När deras föräldrar blev av med sina inkomster under våren 2020 ökade barnens fokus på ekonomi och administration. De prioriterade ner sina personliga behov och tog inte sällan ansvar som familjeföreträdare. I våra fritidsprojekt har ledarna konstaterat att barn och tonåringar saknat kläder för årstiden, att det inte funnits pengar till bussbiljetter och att många barn själva skött det administrativa arbetet med ansökan till Majblomman. I denna process har också kommit fram att barnen är medvetna om att pengar som sätts in på föräldrarnas konto kan klassas som familjens inkomst.

Socialekreterare, tjänstemän och forskare som Majblomman har kontakt med återkommer till att både lagstiftningen och riksnormen är utformade med tanke på att människor med social problematik ska

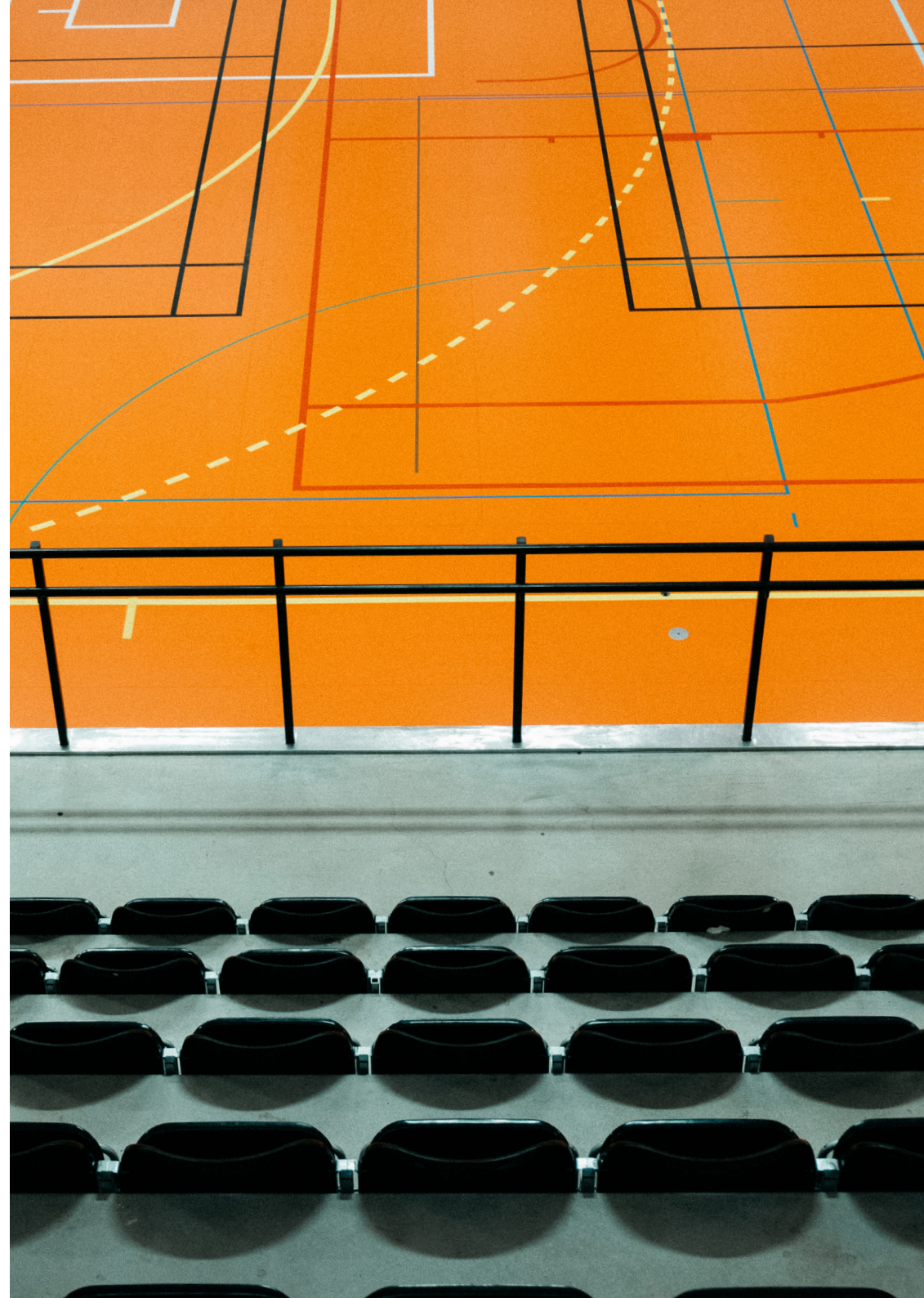
få tillfällig ekonomisk hjälp i kortvariga krissituationer. I praktiken har situationen för många av familjerna blivit permanent. Trots att deras enda sociala problem egentligen är att inkomst saknas, så blir de fast i försörjningsstödet och tvungna att leva utan marginaler under lång tid. De handläggare vi pratat med konstaterar att människor förväntas leva på pengar som i realiteten inte räcker, särskilt inte under lång tid. Och vi vet att många av de familjer som har försörjningsstöd har mycket svårt att komma ur sin situation. Barn hamnar i långvarig ekonomisk utsatthet, vilket de facto är mycket negativt för deras välmående i stunden och för deras utveckling som individer.

Om en kommun ifrågasätter Majblommans ekonomiska stöd lägger man sten på bördor för barn som ofta bär ett tungt ansvar för familjen. Dessutom förts det grundläggande ändamål som Majblomman som organisation verkar för: att stärka och stötta enskilda barn i ekonomisk utsatthet. Annorlunda uttryckt: en barnrättsorganisationens insatser kan inte rimligen behöva gå till att hålla socialförvaltningens budget.

"Människor med social problematik ska få tillfällig ekonomisk hjälp i kortvariga krissituationer."

Barn har rätt till *lek, vila och fritid.*

BARNKONVENTIONEN ARTIKEL 31

Slutord

Barnkonventionen är lagstiftning i Sverige, sedan 2020. För våra kommuner innebär det att barns rättigheter fått ökad tyngd inom ett brett spektra av områden. Annorlunda uttryckt har man större möjligheter att prioritera barns rättigheter, till exempel vid handläggningen av försörjningsstöd till barnfamiljer. Majblomman efterlyser fler hänvisningar till barnkonventionen, i den kommunala vardagen. Dess artiklar stärker befintlig lagstiftning till barns förmån och det finns all anledning att välkomna detta mer offensivt.

Majblomman vill tacka och uppmuntra handläggare i de allra flesta av Sveriges kommuner för höga ambitioner och korrekt tillämpning av socialtjänstlagen och barnkonventionen.

Det finns gott stöd för att freda pengar som barn får av Majblomman. Det fåtal förvaltningar som hittills har betraktat barnrättspengarna från Majblomman som familjens inkomster har nu alla möjlighet att ändra sin policy, och göra rätt.

Vi vill också uppmana alla kommunpolitiker till en mer aktiv politik för barns rättigheter. Vi förordar uttalade policybeslut om individuellt stöd från barnrättsorganisationer. Att lyfta upp barns rättigheter och uttala dem underlättar socialtjänstens arbete och höjer dessutom statusen för barn och deras rättigheter.

Majblomman efterlyser också en diskussion där barnfattigdom som samhällsproblem får en större plats än idag. Vi frågar oss varför kommuner i Sverige går med på att låta en stor grupp barn leva i ekonomisk utsatthet, år ut och år in. Vi frågar oss varför klyftorna mellan grupper av barn får fortsätta att öka. Vi vill veta varför välfärdens regelverk inte utvecklas på ett mer alert och adekvat sätt. Vi vägrar låta barn fastna i en värld där de flesta är innanför medan några står utanför.

Fattigdomsforskare delar Majblommans bild av just långvarig utsatthet som tärande på barns liv i nuet och framtiden. Vi delar ut barnrättspengar till många barn i familjer med försörjningsstöd, och vi vet att det inverkar mycket positivt på barnen. Möjligheten och rätten till ett liv med en meningsfull fritid och gemenskap med kompisar stärks kort sagt genom barnrättspengarna. De gånger kommunen drar in försörjningsstödet på grund av barnrättspengar innebär det krasst sett att Majblommans volontärer inte kan fullfölja sitt uppdrag. Majblommeföreningens ändamål går förlorat om barnrättspengarna inte kommer barnet till godo.

Situationen behöver inte uppstå. Socialtjänstlagen och barnkonventionen ger stöd för att Majblommans barnrättspengar kan fredas under handläggningen. Stödet ska säkerställa barns rättigheter, möjliggöra deras drömmar och möta deras behov.

"Vi vill veta varför välfärdens regelverk inte utvecklas på ett mer alert och adekvat sätt. Vi vägrar låta barn fastna i en värld där de flesta är innanför medan några står utanför."

Källor

Årsredovisningar och illustrationer kring ekonomiskt stöd som Majblomman delar ut.
<https://majblomman.se/om-oss/hit-gar-pengarna/>

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Socialstyrelsens allmänna råd och riktlinjer SOSFS 2013:1 <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20131-om-ekonomiskt-bistand/>

Rädda Barnens rapport ”Välfärd – inte för alla”
Rädda Barnen, 2019 <https://press.raddabarnen.se/documents/rapport-vaelfaerd-inte-foer-alla-88525>

Rädda Barnens barnfattighedsrapport 2018
<https://www.raddabarnen.se/nyheter/2018/barnfattighedsrapport-2018/>

BRIS årsrapport 2020 ”Första året med pandemin – Om barns mående och utsatthet” https://www.bris.se/globalassets/om-bris/bris-rapport-2021/bris_ar_2020_webb_low1.pdf

”Utanförskap, våld och kärlek till orten” Barnombudsmannen 2018 <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/arsrapporter/utanforskap-vald-och-karlek-till-orten-2018/>

”En erfarenhet rikare?” Stina Fernquist 2013

”Barnfattigdom” Elisabet Näsman 2012

”Den dubbla vanmaktens logik” Anna Angelin 2009

Majblommans digitala seminarium om gåvor till barn i familjer med försörjningsstöd 17 juni 2021.

Varmt tack för medverkan till:

- Saida Ahmed – statsvetare och projektledare MiniMix / Majblommans Riksförbund
- Anna Angelin – docent i socialt arbete vid Lunds universitet
- Carita Lidén, pedagog och ordförande Majblomman Oskarshamn
- Ulrica Runemar – sakkunnig utredare på Sveriges Kommuner och Regioner
- Camilla Swahnberg, 1:e socialsekreterare – Göteborgs stad

majblomman.se